

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

aan

Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Woo-loket
Bezuidenhoutseweg 67
2594 AC 's-Gravenhage

verzendsdatum 22 april 2025
betreft Besluit op Woo-verzoek over begroting van de renovatie van het Binnenhof
ons kenmerk W2024018
pagina 1/13

Geachte mevrouw ,

Op 3 mei 2024, ontvangen op 13 mei 2024, heeft u per post, namens het , een verzoek om informatie ingediend op grond van de Wet open overheid (hierna: Woo). In uw Woo-verzoek vraagt u om informatie die ziet op de begroting van de renovatie van het Binnenhof. Het verzoek heeft betrekking op de periode 1 januari 2014 tot 13 mei 2024 (ontvangst van het Woo-verzoek).

U vraagt in dit kader specifiek om:

- 1) Documenten inzake de begroting van de renovatie van het Binnenhof:
 - Alle versies van het Programma van Eisen (ongeacht of deze gebruikt zijn), waaronder alle bijlagen van het Programma van Eisen;
 - Memo's, nota's en (opleg)notities;
 - Vergaderstukken van het Presidium, waaronder: agenda's, ingekomen stukken en besluiten;
 - Vergaderstukken van de Renovatiecommissie, waaronder agenda's, ingekomen stukken en besluiten.
- 2) Documenten inzake communicatie over de begroting van de renovatie van het Binnenhof verzonden of ontvangen door:
 - Voorzitter van het Presidium;
 - Griffier;
 - Directeur Huisvesting;
 - MT-leden;
 - Coördinator BVA Beveiligingsdienst.

datum 22 april 2025

betreft Besluit op Woo-verzoek over de begroting van de renovatie van het Binnenhof

ons kenmerk W2024018

Als er in het Woo-verzoek wordt gerefereerd aan de 'begroting', dan bedoelt u niet uitsluitend de uiteindelijke financiële samenvatting, maar ook alle onderliggende informatie hierover.

Besluit

Ik heb besloten om:

- 21 documenten geheel openbaar te maken;
- 254 documenten gedeeltelijk openbaar te maken;
- 110 documenten niet openbaar te maken.

Onder het kopje "Overwegingen" leest u waarom de documenten gedeeltelijk of in het geheel niet openbaar worden gemaakt.

Verkenkend gesprek over het Woo-verzoek

Het Woo-loket van de Tweede Kamer is vooraf geïnformeerd over het in te dienen Woo-verzoek. Dit was voor de Tweede Kamer aanleiding om een verkennend gesprek met een collega van u te houden. Op 29 april 2024 heeft dit gesprek plaatsgevonden. In dat gesprek heeft uw collega aangegeven wat de reikwijdte van het verzoek gaat worden en vanuit de Tweede Kamer is inzicht gegeven in informatie die bij de Tweede Kamer berust.

Verloop van de behandeling van het Woo-verzoek

Per e-mail van 14 mei 2024 hebben wij u laten weten dat wij uw Woo-verzoek hebben ontvangen en in behandeling nemen.

Bij e-mail van 22 mei 2024 heeft de Woo-coördinator van de Tweede Kamer om telefonisch overleg gevraagd om een aantal punten uit het Woo-verzoek te bespreken.

Op 29 mei 2024 heeft het telefonisch overleg plaatsgevonden. In dit overleg zijn een aantal onderdelen uit het Woo-verzoek verduidelijkt. Onder punt 1) wordt met 'Alle versies van het Programma van eisen' bedoeld: 'Het Programma van eisen inclusief alle concepten en de onderliggende informatie hiervan'. Onder punt 2) wordt met 'Voorzitter van het Presidium' bedoeld: 'Kamervoorzitter en het Presidium' en met 'Coördinator BVA Beveiligingsdienst' wordt bedoeld 'Beveiligingsautoriteit (hierna: BVA). Verder heeft u aangegeven dat diensthoofden uitgesloten kunnen worden. Tevens wordt punt 2) aangevuld met de Bouwbegeleidingscommissie (hierna: BBC). Ook heeft de Woo-coördinator in het overleg aangegeven dat het verzamelen van alle documenten enige tijd zal gaan kosten vanwege de tijdsperiode van 10 jaar en ook omdat naar informatie moet worden gezocht in mailboxen van onder andere oud-medewerkers. Er is met u afgesproken om regelmatig contact te hebben. Dezelfde dag (29 mei 2024) heeft u aangegeven zich te kunnen vinden in de besproken punten. Ook heeft u voorgesteld om met deelbesluiten te werken.

datum 22 april 2025

betreft Besluit op Woo-verzoek over de begroting van de renovatie van het Binnenhof

ons kenmerk W2024018

Per e-mail van 4 juni 2024 heeft de Woo-coördinator laten weten dat Tweede Kamer niet wenst om met deelbesluiten te werken, omdat het niet zou betekenen dat hierdoor sneller op het Woo-verzoek zal worden beslist.

Per e-mail van 10 juni 2024 heeft u verzocht om binnen twee weken een termijn te geven voor het afronden van de zoekslag.

Bij e-mail van 11 juni 2024 heeft de Woo-coördinator aan u laten weten dat de zoekslag uiterlijk op 27 juni 2024 zal zijn afgerond.

Per e-mail van 27 juni 2024 heeft de Woo-coördinator gevraagd om telefonisch contact. Dit contact heeft op 2 juli 2024 plaatsgevonden.

Op 9 juli 2024 is per e-mail een overzicht van de besproken punten aan u gestuurd. Uitgaande van 1500 aangetroffen documenten (exclusief bijlagen) is aangegeven dat de beslistermijn op 1 december 2024 uitkomt. Bij e-mail van 10 juli 2024 bent u akkoord gegaan met de besproken punten en de nieuwe beslistermijn.

Per e-mail van 28 oktober 2024 is door de Woo-coördinator gevraagd om telefonisch contact. Op dinsdag 5 november 2024 heeft dit contact plaatsgevonden. In dat gesprek heeft de Woo-coördinator laten weten dat het niet gaat lukken om op de afgesproken datum van 1 december 2024 te beslissen op het Woo-verzoek en heeft een nieuwe termijn voorgesteld (halverwege maart/eind maart). Dezelfde dag (5 november 2024) heeft u een samenvatting van het telefoongesprek ontvangen.

Bij e-mail van 22 november 2024 heeft u gereageerd op het voorstel om een nieuwe termijn af te spreken. In dat bericht heeft u laten weten niet akkoord te gaan met een nieuwe termijn.

Op 26 november 2024 heeft u de Woo-coördinator een e-mail gestuurd met het verzoek om telefonisch contact te hebben over de voortgang van het verzoek. Op 28 november 2024 heeft dit contact plaatsgevonden.

Per e-mail van 22 januari 2025 is door de Woo-coördinator gevraagd om weer telefonisch contact te hebben. Dit contact heeft op 23 januari 2025 plaatsgevonden.

Op 27 januari 2025 heeft u een ingebrekestelling ingediend, omdat u nog geen besluit op uw Woo-verzoek had ontvangen. Dezelfde dag (27 januari 2025) is de ontvangst van de ingebrekestelling bevestigd.

Op 20 februari 2025 is er telefonisch contact geweest. In dat gesprek heeft de Woo-coördinator een mededeling gedaan over het versturen van de zienswijzen en

datum 22 april 2025

betreft Besluit op Woo-verzoek over de begroting van de renovatie van het Binnenhof

ons kenmerk W2024018

aangegeven dat het streven is om medio april 2025 op het verzoek te beslissen. Ook is door de Woo-coördinator een voorstel gedaan om dubbele documenten (d.w.z. documenten die het Rijksvastgoedbedrijf al openbaar heeft gemaakt) niet nogmaals te betrekken bij de behandeling van uw Woo-verzoek en uit het Woo-dossier te halen. Op 21 februari 2025 bent u met dit voorstel akkoord gegaan.

Bij brief van 28 februari 2025 heeft u bij de rechtbank Amsterdam beroep ingesteld tegen het niet tijdig beslissen op uw Woo-verzoek (AMS 25/1512 WOO). De rechtbank Amsterdam heeft nog geen uitspraak gedaan op uw beroepschrift. Wij zullen de rechtbank Amsterdam informeren dat ik inmiddels een besluit heb genomen op uw Woo-verzoek (artikel 6:20, tweede lid, van de Awb).

Documenten

Bij de behandeling van uw verzoek hebben wij in totaal 1500 documenten (exclusief bijlagen) aangetroffen. Nadat een beoordeling op reikwijdte is gedaan en documenten en e-mails zijn ontdebeld bleven er 453 documenten over ter beoordeling. Hieronder licht ik de zoekslag toe.

Over de nummering op de inventarislijst wordt opgemerkt dat de documenten (na een beoordeling op reikwijdte en het ontdebelen) een nummer hebben gekregen. Bij een tweede beoordeling is gebleken dat een aantal documenten alsnog buiten de reikwijdte van het Woo-verzoek vallen of dubbel zijn. De documenten waarvoor dit geldt zijn vervolgens niet op de inventarislijst opgenomen. Hierdoor sluiten een aantal nummers op de inventarislijst niet meer op elkaar aan.

Toelichting op de zoekslag

Naar aanleiding van uw verzoek is uitgebreid en zorgvuldig gezocht naar documenten en e-mails. Bij de zoekslag is een uitvraag gedaan bij de volgende organisatieonderdelen van de Tweede Kamer:

- Directie Huisvesting en Facilitair

Deze directie geeft o.a. leiding aan het Programmabureau Renovatie Binnenhof (hierna: het Programmabureau). De Directeur Huisvesting is tevens vaste adviseur van de Bouwbegeleidingscommissie. Er is in de e-mailboxen gezocht in de mappen 'renovatie' en 'archief'. Bij deze zoekslag zijn met name e-mails aangetroffen.

- Programmabureau Renovatie Binnenhof

Het Programmabureau is verantwoordelijk voor de inbreng van de Tweede Kamer in de renovatie van het Binnenhof. Zij sturen het proces vanuit de Tweede Kamer integraal aan. Bij de zoekslag is gezocht op de teamsite in het documentbeheersysteem van het Programmabureau, in e-mailboxen van medewerkers van het Programmabureau en in WhatsApp (andere chatapps zijn niet gebruikt). De teamsite bestaat uit de mappen: 'Bibliotheek Programma', 'Bibliotheek Renovatie', 'Bibliotheek samenwerken renovatie'

datum 22 april 2025

betreft Besluit op Woo-verzoek over de begroting van de renovatie van het Binnenhof

ons kenmerk W2024018

en 'Bibliotheek verschillende vergaderingen'. In deze mappen is gezocht. Logischerwijs is het grootste deel van de documenten (e-mails, vergaderstukken, memo's, oplegnotities, WhatsApp) bij het Programmabureau aangetroffen.

- Stafbureau Voorzitter en Griffier

Het Stafbureau Voorzitter en Griffier voorziet onder anderen de Voorzitter en de Griffier van advies over (politiek-)bestuurlijke aangelegenheden. Ook regelt het Stafbureau aangelegenheden voor het Presidium. Bij de zoekslag is gezocht in de vergaderstukken (Presidiumdossiers) die aan de (oud)leden van het Presidium worden aangeboden. Het Stafbureau heeft verder gezocht in hun documentbeheersysteem in de map 'Presidium Archief'. Dit archief is per jaar opgedeeld in agenda's, verslagen en bijlagen. Al deze mappen zijn in de betreffende periode doorzocht. De agenda's en besluitenlijst van het Presidium zijn al openbaar en te raadplegen via de website van de Tweede Kamer.

- Beveiligingsautoriteit (BVA)

De BVA zorgt ervoor dat alle Kamerbewoners veilig zijn en dat het gebouw en de informatie van de Tweede Kamer veilig is. Bij de zoekslag naar documenten zijn bij de BVA geen documenten over het onderwerp van het Woo-verzoek aangetroffen.

- Bouwbegeleidingscommissie (BBC)

Deze commissie is de formele adviescommissie van het Presidium op het terrein van huisvestingsaangelegenheden. Vanuit het perspectief van alle Kamerbewoners adviseert de BBC het Presidium over bijvoorbeeld ontwerpvoorstellen. Bij de zoekslag zijn met name notities en memo's aangetroffen. De verslagen van de vergaderingen van de BBC zijn al openbaar. Deze zijn terug te vinden via de website van de Tweede Kamer.

Naast bovengenoemde zoekslag zijn ook de e-mailboxen van Voorzitter, de Griffier, Directeur Huisvesting en Facilitair, inclusief alle voorgangers, doorzocht. De Directie (voorheen het managementteam) van de Tweede Kamer bestaat o.a. uit de Griffier en Directeur Huisvesting en Facilitair. Bij de zoekslag in bovengenoemde e-mailboxen zijn met name e-mails en een aantal formele stukken aangetroffen.

De betrokkenen zijn gewezen op de periode waarop het verzoek betrekking heeft (1 januari 2014 tot 13 mei 2024). Het is evident om uitsluitend bij voornoemde organisatieonderdelen van de Tweede Kamer een zoekslag te verrichten om deze onderdelen zich met de renovatie van het Binnenhof bezig houden of daarin een rol hebben. Gelet hierop is er geen aanleiding om op andere plekken binnen (de ambtelijke organisatie) van de Tweede Kamer naar informatie te zoeken.

datum 22 april 2025

betreft Besluit op Woo-verzoek over de begroting van de renovatie van het Binnenhof

ons kenmerk W2024018

Reeds openbare documenten (artikel 4.5, tweede lid, van de Woo)

De Woo is niet van toepassing op documenten die al openbaar zijn. Bij 68 documenten in het Woo-dossier is dit het geval. Op basis van de Woo hoeft informatie die al op een andere manier toegankelijk is voor het publiek niet opnieuw te verstrekken. Op de inventarislijst is vermeld waar u de al openbare informatie kunt vinden.

Beoordeling stukken

Buiten reikwijdte

Meerdere documenten bevatten deels ook informatie die geen betrekking heeft op de aangelegenheid waarover u informatie wenst te ontvangen. Deze informatie valt buiten de reikwijdte van uw Woo-verzoek en daarom is deze informatie gelakt. Op de gelakte onderdelen van de documenten is dit aangegeven met 'Buiten reikwijdte'.

Verwijderen volledige pagina's (buiten reikwijdte)

Het komt voor dat bepaalde documenten slechts enkele pagina's bevatten met informatie over het onderwerp van uw Woo-verzoek. In die gevallen zijn de pagina's verwijderd die volledig bestaan uit informatie die buiten de reikwijdte van uw verzoek valt. Op de inventarislijst is inzichtelijk gemaakt uit welke documenten volledige pagina's zijn verwijderd en om welke pagina's het gaat.

Dubbelende documenten met het RVB

Het RVB heeft de vergaderstukken van de Renovatiecommissie al openbaar gemaakt. U heeft ermee ingestemd dat de Tweede Kamer niet ook over de openbaarmaking van deze stukken beslist. Daarom zijn deze stukken uit het Woo-dossier gehaald en niet nogmaals betrokken bij uw Woo-verzoek. Op de inventarislijst is inzichtelijk gemaakt op welke pagina's en in welke documentenset van het RVB u deze stukken kunt terugvinden.

Zienswijzen

Bij de openbaarmaking van de documenten zijn belanghebbenden betrokken op wie informatie betrekking heeft. Wij hebben deze partijen gevraagd om hun zienswijzen te geven op het openbaar maken van de documenten (artikel 4:8, eerste lid, onder a, van de Awb). De meeste belanghebbenden kunnen zich vinden in het openbaar maken van de documenten. Eén belanghebbende heeft aangegeven bedenkingen te hebben tegen openbaarmaking. Deze zienswijzen heb ik overgenomen.

Overwegingen

Veiligheid van de Staat (artikel 5.1, eerste lid, onder b, van de Woo)

Op grond van artikel 5.1, eerste lid, onder b, van de Woo mag geen informatie openbaar worden gemaakt als dit de veiligheid van de Staat zou kunnen schaden. Hierbij gaat

datum 22 april 2025

betreft Besluit op Woo-verzoek over de begroting van de renovatie van het Binnenhof

ons kenmerk W2024018

het in ieder geval om de bescherming van de democratische rechtsorde, zowel voor wat betreft instituties als de daarbij betrokken personen, gebouwen en goederen. Na de renovatie zal het Binnenhof huisvesting bieden aan de Tweede Kamer, de Eerste Kamer, de Raad van State en het ministerie van Algemene Zaken. Het is evident dat de Tweede Kamer als instituut, het Tweede Kamergebouw, de Kamerleden en hun medewerkers, de werkzame ambtenaren, de bezoekers en andere gebruikers van het Binnenhof een wezenlijke bijdrage leveren aan de democratische rechtsorde in Nederland en als zodanig bescherming behoeven. Er moet voorkomen worden dat het democratisch proces, in welke mate dan ook, kan worden verstoord als gevolg van openbaarmaking van bepaalde informatie.

Openbaarmaking van bepaalde (onderdelen van) documenten kan de veiligheid van de Staat in gevaar brengen. Het gaat hier om informatie met betrekking tot technische, organisatorische en/of elektronische beveiliging van en rondom het Binnenhof. Deze informatie bestaat onder andere uit plattegronden van het Binnenhof, gedetailleerde veiligheidsmaatregelen, locatieaanduidingen van installaties, bijzondere ruimtes, (bouw)technische specificaties en onderdelen van de infrastructuur. Als derden hiervan kennisnemen kan dit, al dan niet in combinatie met informatie waarover zij mogelijk wel (kunnen) beschikken, gevolgen hebben voor de veiligheid van de Tweede Kamer, andere gebruikers van het Binnenhof en daar werkzame ambtenaren. Dit geldt in sommige gevallen ook als de informatie op zichzelf wordt gezien. Het slechts vermelden van een installatie of voorziening op of rondom het Binnenhof kan de veiligheid in gevaar brengen.

Gezien het bovenstaande maak ik deze informatie op grond van artikel 5.1, eerste lid, onder b, van de Woo niet openbaar. Voor de toepassing van deze weigeringsgrond per document verwijs ik u naar de inventarislijst. De inventarislijst maakt integraal onderdeel uit van het besluit.

Economische en financiële belangen van de Staat (artikel 5.1, tweede lid, onder b, van de Woo)

Op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder b, van de Woo wordt informatie niet openbaar gemaakt als het belang daarvan niet opweegt tegen economische of financiële belangen van de Staat. Het kan gaan om informatie die de privaatrechtelijke verhouding van de overheid met een onderneming of burger negatief kan beïnvloeden. Bijvoorbeeld bij onderhandelingen tussen de overheid en een onderneming of burger. In een aantal documenten (16, 76, 112, 179, 181, 184a, 221a, 226a, 227a en 242b) gaat het om informatie die inzicht geven in welke prijs de Staat bereid is te betalen voor bepaalde opdrachten of werkzaamheden van de renovatie van het Binnenhof. Openbaarmaking van deze informatie kan leiden tot een slechtere onderhandelingspositie voor de Tweede Kamer. Ook kan de onderhandelingspositie van

datum 22 april 2025

betreft Besluit op Woo-verzoek over de begroting van de renovatie van het Binnenhof

ons kenmerk W2024018

de Tweede Kamer in de toekomst verslechteren als deze informatie openbaar wordt gemaakt.¹ Daarom is deze informatie gelakt met daarop de aanduiding '5.1.2b'.

Namen en andere persoonsgegevens (artikel 5.1, tweede lid, onder e, van de Woo)

Op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder e, van de Woo kan ik geen informatie openbaar maken als dit inbreuk maakt op de persoonlijke levenssfeer en het voorkomen van de inbreuk zwaarder weegt dan het belang van openbaarmaking. Dit geldt in uitgangspunt voor persoonsgegevens, zoals namen, e-mailadressen, telefoonnummers en functienamen. Ik vind het belangrijk dat de identiteit of persoonsgegevens van betrokkenen niet bekend worden omdat dit de privacy van betrokkenen kan schenden. Daarom maak ik dergelijke persoonsgegevens niet openbaar.

Dit uitgangspunt hanteer ik ook voor persoonsgegevens van ambtenaren. In het kader van goed werkgeverschap vind ik dat het belang van privacy zwaarder moet wegen dan het belang van openbaarheid. Dit ter bescherming van de privacy van betrokken ambtenaren. Daarbij weegt mee dat het hier niet gaat om het opgeven van een naam of andere gegevens aan een individuele burger die met een ambtenaar in contact treedt, maar om openbaarmaking voor eenieder. Ten aanzien van namen van ambtenaren is het ook vaste rechtspraak dat deze namen in de regel niet openbaar worden gemaakt als zij niet wegens hun functie in de openbaarheid treden.² De namen van deze ambtenaren maak ik daarom niet openbaar.

Een groot deel van de documenten zijn ouder dan vijf jaar. Dat volgt uit de inventarislijst. Op grond van artikel 5.3 van de Woo moet worden gemotiveerd waarom een uitzonderingsgrond ook na vijf jaar toegepast wordt. In dit geval blijft het belang om de persoonlijke levenssfeer te beschermen ook na vijf jaar bestaan. Deze personen kunnen namelijk nog steeds in hun persoonlijke levenssfeer worden geschaad. Daarom blijft het te beschermen belang zwaarder wegen dan het algemeen belang van openbaarheid van deze informatie.

In de documenten die ik (gedeeltelijk) openbaar maak zijn de onleesbaar gemaakte namen en andere persoonsgegevens onleesbaar gemaakt met daarop de aanduiding '5.1.2e'. De namen van personen die vanwege hun functie in de openbaarheid treden of in het verleden in de openbaarheid zijn getreden, zijn leesbaar gelaten.

Beveiliging personen en bedrijven en/of het voorkomen van sabotage (artikel 5.1, tweede lid, onder h, van de Woo)

Met deze grond kan de openbaarmaking van informatie worden geweigerd als het bekend worden van de informatie extra risico's met zich meebrengt. In een aantal

¹ Zie bijvoorbeeld ABRvS 15 april 2020, ECLI:NL:RVS:2020:1079.

² Zie onder meer ABRvS 31 januari 2018, ECLI:NL:RVS:2018:321.

datum 22 april 2025

betreft Besluit op Woo-verzoek over de begroting van de renovatie van het Binnenhof

ons kenmerk W2024018

(passages in) documenten staat informatie over de beveiliging van de Tweede Kamer. Het openbaar maken van deze informatie kan tot gevolgen hebben dat de veiligheidsrisico's toenemen. De informatie geeft inzicht in (voor)genomen veiligheidsmaatregelen die betrekking hebben op het beveiligen van de Tweede Kamer, de andere gebruikers van het Binnenhof en de daar werkzame personen. Het beschermen van de veiligheid weegt zwaarder dan het openbaar maken van deze informatie.

De weigering tot openbaarmaking van deze informatie is dan ook naast de uitzonderingsgrond 'Veiligheid van de Staat' mede op deze uitzonderingsgrond gebaseerd (zie de motivering voor de toepassing van artikel 5.1, eerste lid, onder b, van de Woo).

Deze informatie is daarom gelakt met daarop de aanduiding '5.1.2h'. Voor de toegepaste weigeringsgrond wil ik u verwijzen naar de inventarislijst.

Interne postbussen en digitale vergaderruimten (artikel 5.1, tweede lid, onder i, van de Woo)

In diverse documenten staan interne e-mailadressen en hyperlinks die toegang verschaffen tot digitale vergaderruimten. Deze communicatiemiddelen zijn niet bedoeld voor derden, maar slechts voor intern gebruik. Openbaarmaking kan ertoe leiden dat iedereen gebruik kan maken van deze communicatiemiddelen, waardoor het doel voor het gebruik van deze communicatiemiddelen verstoord zou worden. Deze communicatiemiddelen zijn daarom gelakt met de aanduiding '5.1.2i'.

Intern beraad; persoonlijke beleidsopvattingen (artikel 5.2 Woo)

Uitgangspunt van de Woo is dat overheidsinformatie openbaar is. Dit geldt in principe ook voor documenten die zijn opgesteld ten behoeve van intern beraad. Intern beraad is het overleg tussen en met ambtenaren binnen een bestuursorgaan, of binnen een kring van bestuursorganen die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor een bestuurlijke aangelegenheid. Documenten die bestemd zijn voor intern beraad kunnen persoonlijke beleidsopvattingen bevatten. Dat is bij een groot deel van de door u gevraagde documenten ook het geval.

Ten aanzien van de openbaarmaking van deze persoonlijke beleidsopvattingen geldt het volgende. op grond van artikel 5.2, eerste lid, van de Woo worden persoonlijke beleidsopvattingen in documenten die bestemd zijn voor intern beraad niet openbaar gemaakt. Hiermee is beoogd dat ambtenaren, al dan niet in het overleg met de bestuurder dan wel hun leidinggevende, de vrijheid dienen te hebben om ongehinderd hun bijdrage te leveren aan het overleg over de voorbereiding of uitvoering van beleid, en daarover te studeren, te brainstormen, anderszins te overleggen, nota's en concepten op te stellen, etc. Zij moeten in alle openhartigheid onderling functioneel kunnen communiceren. Een zekere mate van veiligheid en bescherming is nodig om te

datum 22 april 2025

betreft Besluit op Woo-verzoek over de begroting van de renovatie van het Binnenhof

ons kenmerk W2024018

kunnen komen tot een effectieve besluitvorming, waaronder voorbereiding en uitvoering, met betrekking tot taken die een bestuursorgaan heeft.

Onder persoonlijke beleidsopvattingen wordt verstaan: ambtelijke adviezen, visies, standpunten, overwegingen ten behoeve van intern beraad (zoals opvattingen, voorstellen, aanbevelingen of voorgestelde conclusies). Persoonlijke beleidsopvattingen zijn niet: feiten, prognoses, beleidsalternatieven, de gevolgen van een bepaald beleidsalternatief of andere onderdelen met een overwegend objectief karakter.

Feitelijke gegevens kunnen wel zodanig met de opvattingen zijn verweven dat het niet mogelijk is deze te scheiden. In dat geval kan ook de openbaarmaking van feitelijke gegevens worden geweigerd. Dit moet per zelfstandig onderdeel van een document, zoals alinea's, worden beoordeeld. Er hoeft niet per zin of zinsdeel een zelfstandig onderdeel te worden bepaald of verwevenheid een weigering kan rechtvaardigen.³

Tijdens de beoordeling van de documenten bij dit Woo-verzoek zijn in een aantal documenten persoonlijke beleidsopvattingen ten behoeve van intern beraad aangetroffen. Het gaat in de meeste gevallen om ambtelijke adviezen, visies, voorstellen en/of aanbevelingen. Bij iedere persoonlijke beleidsopvatting is beoordeeld of er gebruik kan worden gemaakt van het geanonimiseerd openbaar maken van een opvatting op grond van artikel 5.2, tweede lid, van de Woo. Bij deze afweging is ten eerste afgewogen of een bepaalde beleidsopvatting het intern beraad zou kunnen schaden. In dit geval zouden de ambtenaren in kwestie (en mogelijk ook andere ambtenaren) zich door openbaarmaking in de toekomst minder vrij kunnen voelen om deel te nemen aan het intern beraad. Daarom wordt de opvatting niet openbaar gemaakt. Ten tweede is daarbij betrokken of een opvatting, ook als de naam en andere persoonsgegevens onleesbaar worden gemaakt, toch eenvoudig herleidbaar zou zijn naar een individuele ambtenaar. Gezien de kleine kring van ambtenaren binnen de Tweede Kamer die zich bezighouden met de renovatie van het Binnenhof is die herleidbaarheid eenvoudig.

Ik heb besloten de documenten 33, 34, 35, 67a, 75, 101, 128, 129, 130, 134, 136, 137, 139, 144, 146, 162, 195, 200, 203, 204, 222, 222d, 230, 238, 247, 249, 250, 329, 330, 331, 332 en 333 gedeeltelijk openbaar te maken met uitzondering van de daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen.

Concepten

Verschillende aangetroffen documenten zijn concepten (met tekstsuggesties). De agenda's, vergaderstukken, uitgaande correspondentie en andere documenten worden door en in overleg met betrokken ambtenaren voorbereid. Dit overleg is naar zijn aard intern beraad waarvoor de bescherming van artikel 5.2 van de Woo is bedoeld.

³ ABRvS 28 december 2022, ECLI:NL:RVS:2022:3994.

datum 22 april 2025

betreft Besluit op Woo-verzoek over de begroting van de renovatie van het Binnenhof

ons kenmerk W2024018

De concepten zijn klassieke voorbeelden van documenten die (a) zijn opgesteld ten behoeven van intern beraad of (b) het (schriftelijk) intern beraad zelf betreffen. De concepten voor zover deze niet overeenkomen met de definitieve documenten en daarom al openbaar zijn, bestaan vrijwel geheel uit tijdens ambtelijke voorbereiding geuite voorstellen, suggesties, standpunten, visies en overwegingen met betrekking tot (de concepten van) agenda's, vergaderstukken, verslagen en brieven. Het is van belang dat deze opvattingen tijdens het intern beraad in vrijheid en ongehinderd, dus zonder vrees voor openbaarmaking, kunnen worden geuit en daarover (verder) van gedachten kan worden gewisseld. Het niet openbaar maken van deze persoonlijke beleidsopvattingen waarborgt (voor de toekomst) een zorgvuldige voorbereiding van agenda's, verslagen, vergaderstukken en uitgaande brieven en voorkomt ook dat beleidsopvattingen, waaronder conceptteksten, onderwerp van publiek debat (kunnen) worden.⁴

Ik maak deze documenten daarom op grond van artikel 5.2, eerste lid, van de Woo in hun geheel niet openbaar. De inventarislijst maakt integraal onderdeel uit van dit besluit. De documenten die hierop staan vermeld met de aanduiding 'niet openbaar' en de opmerking 'concept' maak ik op grond van artikel 5.2, eerste lid, van de Woo niet openbaar.

De concepten maak ik ook niet openbaar in niet tot personen herleidbare vorm (artikel 5.2, tweede lid, van de Woo). Vanwege de relatief beperkte kring van personen die zich binnen de Tweede Kamer bezighouden met de renovatie van het Binnenhof blijven de opvattingen ook bij het onleesbaar maken van namen en andere persoonsgegevens relatief eenvoudig herleidbaar naar individuele of een beperkte kring van personen. Daardoor blijft ook bij openbaarmaking in anonieme vorm de inbreuk op het intern beraad en de zorgvuldige voorbereiding van besluitvorming bestaan. Verder is het belang bij het niet openbaar maken niet alleen gelegen in het beschermen van de betrokken personen, maar ook in het voorkomen dat persoonlijke beleidsopvattingen die tijdens het intern beraad zijn geuit, onderwerp van publiek debat worden. Dit wordt niet anders als namen en andere tot personen herleidbare informatie onleesbaar wordt gemaakt.

Sommige documenten zijn ouder dan vijf jaar. Op grond van artikel 5.3 van de Woo geldt bij weigering van informatie die ouder is dan vijf jaar een verzwaarde motiveringsplicht. Ik moet in dat geval uitdrukkelijk motiveren waarom het belang van de betreffende uitzondering, ondanks het tijdsverloop, zwaarder weegt dan het algemeen belang van openbaarheid. Ook na vijf jaar is het van belang dat het intern beraad wordt beschermd. Aangezien het Binnenhof nog wordt gerenoveerd is het intern beraad nog actueel. Voorkomen moet worden dat persoonlijke opvattingen van ambtenaren onderwerp worden van publiek debat, ook omdat dit ertoe kan leiden dat

⁴ Zie onder meer ABRvS 18 juli 2018, ECLI:NL:RVS:2018:2424.

datum 22 april 2025

betreft Besluit op Woo-verzoek over de begroting van de renovatie van het Binnenhof

ons kenmerk W2024018

betrokken ambtenaren terughoudender worden in het (schriftelijk) adviseren of in hun opvattingen in het intern beraad naar voren brengen.

Documenten Algemene Rekenkamer

Bij de zoekslag zijn een aantal documenten aangetroffen die betrekking hebben op een verantwoordingsonderzoek dat de Algemene Rekenkamer heeft verricht (documenten 142, 145, 147 en 238a). Het gaat om een gespreksverslag en een concept daarvan en een Nota van bevindingen en een concept daarvan. Deze documenten maak ik niet openbaar.

Het gaat om documenten die ten behoeve van het onderzoek van de Algemene Rekenkamer met de Tweede Kamer zijn gewisseld. In artikel 7.41, eerste lid, onder 2°, van de Comptabiliteitswet 2016 is bepaald dat bij de Algemene Rekenkamer berustende informatie openbaar is, tenzij de Algemene Rekenkamer de informatie in het kader van de wettelijke taakuitoefening heeft verzameld. Hieronder vallen ook documenten die onderdeel zijn van het ambtelijke en bestuurlijke verificatieproces van de onderzoeksbevindingen, zoals (concepten van) gespreksverslagen en (concepten van) Nota's van bevindingen. Deze informatie kan derhalve bij de Algemene Rekenkamer niet met een Woo-verzoek worden verkregen. De reden dat deze uitzondering in de Comptabiliteitswet 2016 is opgenomen, was de vrees van de Algemene Rekenkamer dat - kort gezegd - instanties die worden onderzocht terughoudender zullen worden met het verstrekken van vertrouwelijke informatie.⁵

Met de bescherming van dit belang van de Algemene Rekenkamer strookt niet dat dezelfde documenten (die overigens ook door de Algemene Rekenkamer zijn opgesteld) wel bij een onderzochte instantie, zoals de Tweede Kamer, door middel van een Woo-verzoek kunnen worden verkregen. Dit zou het goed functioneren van de Algemene Rekenkamer schaden en afbreuk doen aan de belangen die met de uitzondering van artikel 7.41, eerste lid, onder 2°, van de Comptabiliteitswet 2016 worden beschermd. In de toelichting op de Woo heeft de wetgever dit ook in meer algemene zin voor onder meer rekenkamers voor ogen gehad. Er is toegelicht dat openbaarmaking van bijvoorbeeld verslagen van gesprekken met een rekenkamer op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder i, van de Woo door een bestuursorgaan mag worden geweigerd.⁶ De betreffende documenten maak ik daarom op grond van deze uitzonderingsgrond niet openbaar.

⁵ Kamerstukken II 2015/16, 33 328, nr. 20, p. 5-7.

⁶ Kamerstukken II 2019/20, 35 112, nr. 9, p. 45-47.

datum 22 april 2025

betreft Besluit op Woo-verzoek over de begroting van de renovatie van het Binnenhof

ons kenmerk W2024018

Wijze van openbaarmaking

U ontvangt het besluit per e-mail. Daarnaast publiceren wij de documenten op www.tweedekamer.nl/contact-en-bezoek/wet-open-overheid-woo/woo-besluiten.

Vragen

Heeft u vragen over dit besluit of de behandeling van dit Woo-verzoek, dan kunt u contact opnemen met de Woo-jurist via het e-mailadres woo@tweedekamer.nl.

Met vriendelijke groet,

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Namens deze

mr. P. Oskam
Griffier van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Bezwaar

Deze brief is een besluit op grond van de Algemene wet bestuursrecht. U kunt tegen dit besluit bezwaar maken. U moet dan binnen zes weken na de verzenddatum van deze brief een bezwaarschrift indienen. Met het bezwaar kunt u het besluit aanvechten. U moet het bezwaarschrift richten aan de Tweede Kamer, t.a.v. het Woo-loket, Postbus 20018, 2500 EA Den Haag. U kunt het ook e-mailen naar woo@tweedekamer.nl. In het bezwaarschrift moet in ieder geval staan:

- a. de naam en het adres van de indiener;*
- b. de dagtekening en de handtekening*;*
- c. een omschrijving van ons besluit. U kunt ook een kopie van het besluit meesturen; en*
- d. de redenen waarom u het niet eens bent met het besluit.*

**Als u het bezwaarschrift digitaal verstuurt, moet u het bezwaarschrift ook ondertekenen. U kunt het bezwaarschrift met handtekening inscannen en versturen naar woo@tweedekamer.nl.*